

„Pursui, kätte jõuab sinu viimane tund...”

Vastavalt ennesõjaaegsetele plaanidele planeeriti Nõukogude Liidu läänepiiridel nelja rinde loomist: Põhja-, Looode-, Lääne- ja Edelarinne. Kolme esimese rinde vahelisteks piirideks olid lihtsalt värvilise pliiatsiga tõmmatud piirijooned, mis asusid väga salajasel kaardil väga hästi valvatud seifis. Kuid Edelarindel olid täiesti konkreetseks looduslikud piirid.

Edelarinde põhjatiiba kattis kindlalt Pripjati soode vöönd, mis kulges otsejoones läänest itta, Brestist Mozõrini 400 km sügavusel NSVL-u territooriumil. Seda vööndit kutsuti Polesjeks - see oli soostunud mets, mis oli läbi lõigatud sadade väikeste jõekestega ning tolle aja lahingutehnikale absoluutselt läbimatu. Räägitakse, et seal oli külasid, kus ei nähtud kolmeaastase okupatsiooniaja jooksul ühtegi saksa sõdurit.

Rinde lõunatiib ulatus Doonau deltani (mis oli sama läbimatu suurte ja väikeste jõeharude rägastik) ja Musta mere kallasteni. Seega kujutas Edelarinde territoorium endast isoleeritud, teistest naabritest eraldi seisvat sõjatandrit.

1940.a. detsembriplaani järgi pidi sellel sõjatandril olema järgmised **seitse armeed** (põhjast lõunasse): 5.A, 19.A, 6.A, 26.A, 12.A, 18.A ja 9.A, mille koosseisus olid **76 laskur- ja 7 ratsaväediviisi**.

1941.a. maikuu „Kaalutlused strateegilise hargnemise plaani kohta“ järgi planeeriti Edelarindele koondada **kaheksa armeed** (mida pole numbrite järgi ära toodud), mille koosseisus oli **74 laskur- ja 5 ratsaväediviisi**. **Faktiliselt** oli 1941.a. juuni lõpus lõuna sõjatandril **kaheksa armeed**. Kuus armeed esimeses ešelonis piiri äärs (põhjast lõunasse): 5.A, 6.A, 26.A, 12.A, 18.A ja 9.A. Sügaval rinde operatiivtagalas laaditi maha veel kaks armeed: 16.A Šepetovka rajoonis ja 19.A Tšerkassõ - Belaja Tserkov rajoonis. Kokku oli lõuna sõjatandril **62 laskurdiviisi** (32 Edelarinde koosseisus, 13 Lõunarinde koosseisus ja 16 19.A ja 16.A koosseisus) ning **5 ratsaväediviisi**.

Järeldus on lihtne – „plaani“ ja „fakti“ sarnasuses pole mingit kahtlust.

Nüüd hakkame hindama Punaarmee peamise löögijõu – tanki- ja motoriseeritud diviiside – arvukust.

Detsembrikuu plaani järgi pidi Edelarinde koosseisu kuuluma 11 tankidiviisi ja 13 tankibrigaadi, 5 motoriseeritud diviisi ja 6 motoriseeritud brigaadi. Otseselt on 1940.a. detsembri- ja 1941.a. maiplaani selles suhtes võimatu võrrelda – 1941. aasta veebruaris muudeti radikaalselt tankivägede struktuuri, brigaadid likvideeriti ning kõik tankidiviisid koondati 29 mehhaniseeritud korpuse koosseisu. Kuid üks asi on ilmselge – detsembrikuike plaaniga võrreldes kasvas mehhaniseeritud vägede grupeering lõuna sõjatandril tunduvalt ning pidi nüüd koosnema **28 tanki- ja 15 motoriseeritud diviisist** (NSVL lääneosas dislotseerus üldse 40 tanki- ja 20 motoriseeritud diviisi). Sel moel muutus lõunasuund (Krakovi-Katovice suunas) 1941.a. maikuu plaanis pealöögi suunaks.

Faktiliselt oli lõuna sõjatandril sõjategevuse alguseks kolmteist mehkorpust. Siin on nende numbrid: 22., 4., 15., 8., 16., 18. ja 2. armeede esimeses ešelonis, 9., 19. ja 24. Edelarinde juhatuse reservis ning 5., 25. ja 26. olid 16.A ja 19.A koosseisus.

See gigantne grupeering koosnes 26 tanki- ja 13 motoriseeritud diviisist. Lisaks saabus koos 16.Armeega Šepetovka-Slavuta rajooni ka 57.üksik tankidiviis (Mongooliast). Kokku: **27 tankidiviisi ja 13 motoriseeritud diviisi**.

Küll on kahju, et seda informatsiooni ei kantud tol ajal Hitlerile ette! Võib-olla oleks ta sel juhul ennast neli aastat varem maha lasknud...

Teeme esimesed kokkuvõtted. Punaarmee tegelik grupeering lõuna sõjatandril vastas üsna täpselt ennesõjaaegsetele plaanidele. Seda esiteks.

Teiseks. Selline vägede dislokatsioon – selgelt väljendunud ühes suunas kontsentreerumisega – ei saanud kujuneda juhuslikult, „iseenesest“. Kahtlematult oli olemas mingi plaan, millega vastavuses hargneski mitmemiljoniline armee. See plaan vastas kui mitte just kõigis detailides, siis vähemalt suuremalt ja peamiselt osalt nendele mustanditele, mis mingi ime läbi on arhiivides säilinud ja veel suurema ime läbi avalikustati.

Ja isegi kui ühtegi neist dokumentidest poleks avaldatud, oleks Suure Plaani iseloomu ja eesmärgi ka ilma nendeta kerge kindlaks teha. Piisaks sellest, kui asetada lõuna sõjatandri geograafilisele kaardile Punaarmee mehkorpuste asukohad ja näidata ära nende komplekteeritus. Ja kõik ilmub kohe nähtavale nagu ilmutusvannis olevale fotol.

Niisiis, armee esimeses ešelonis asusid (põhjast lõunasse, Kovelist Tiraspolini) järgmised mehkorpused:

Mehkorpuse number	Tankide arv	Sealhulgas T-34 ja KV
22.MK	712	31
15.MK	749	136
4.MK	979	414
8.MK	899	171
16.MK	478	76
18.MK	282	0
2.MK	527	60

Sellest tabelist saab täiesti selgeks kolmest mehkorpusest koosneva võimsa löögigrupeeringu olemasolu, mille teljeks oli 4.MK – see mehkorpuse oli tankidega komplekteeritud peaaegu 100 % ettenähtud koosseisust, aga uusimaid raske- ja keskmisi tanke oli seal peaaegu sama palju kui kõikides ülejäänutes korpustes kokku (operatiivreservis olevates 9.MK, 19.MK ja 24.MK-s olid vaid mõned üksikud uued tankid).

Sulgudes märgime, et kõik Punaarmee tankivägede ennesõjaaegset koosseisu ja komplekteeritust puudutavad arvud on ainult orienteeruvad. Korda ja selgust oli seal väga vähe. Ülaltoodud tabel on koostatud soliidse monograafia andmete järgi, aga näiteks endise 8.MK komandöri Rjabõševi mälestustes on toodud tankide arvuks 932 tükki, Kiievi Suure Isamaasõja muuseumi andmetel oli 8.MK koosseisus 813 tanki, kõige esimeses nõukogude mehkorpuste arvukust puudutavas artiklis (avaldati VIZ, 1989, Nr.4) oli toodud arvuks 858 tk.

Samasugune situatsioon oli ka teiste korpustega.

Vaatame nüüd, kuskohas asus 22. juuni 1941.a hommikul võimas 4.MK?

Lvov-Nesterovi rajoonis. See tähendab **täpselt seal**, kuhu tuli „detsembriplaani“ kohaselt koondada „ratsa-mehhaniseeritud armee“, mis oli ette nähtud pealetungiks Ljublinile. 60 km kaugusel Lvovist, Drogobõts-Sambori rajoonist, avastame me 8.MK, aga 100 km Lvovist loodes, Brodõ-Kremenetsi rajoonis, dislotseerus 15.MK.

Sellest lähterajoonist võis tankikiil ühesuguse eduga tungida peale Tarnuvi, Sandomierzi või Ljublini suunas. Vahemaa Drogobõts-Lvov-Brodõ rajajoonelt nende kolme Poola linnani oli praktiliselt ühesugune: 175-200 km. Maastiku eripära tõttu oli kõige sobivam Ljublini suund – pealetungiva tankilaviini teel ei olnud ühtegi suurt jõge, pealetungi marsruut satub täpselt Vepši ja Sani jõgede vahelisse koridori.

Nii et missugusest „kiirustamisest“ või „ebareaalsusest“ seoses Direktiiv Nr.3-ga korrutasid kõik need aastad meie propagandistid? Ljublini suunas pealetungimiseks **oli vaja ainult ühte asja – KÄSKU**.

Vaat see käsk anti 22. juuni 1941.a õhtul.

Käsu andmine on lihtne. Aga kas Punaarmee kõrgem ülemjuhatus hoolitses selle eest, et pealetungi-võõndis oleks loodud „teaduslikult“ nõutud pealetungiva poole kolmekordne ülekaal?

Ei. Kolmekordset ülekaalu ei olnud. Vastaspoolte jõudude vahetõrje väljendus hoopis teistsugustes arvudes.

Arvestada võib mitut moodi. Näiteks võib arvestada nende Punaarmee ja Wehrmachti tankivägede koosseisu, mida **kasutati kogu lõuna sõjatandril**. See on küllaltki arukas asjale lähenemine. Vahemaad Lääne-Ukrainas polnud enam nii suured kui Siberis, vaid juba „euroopalikud“. 16.MK, 18.Mk, 9.MK ja 19.MK dislotseerumiskohtadest (vastavalt Tšernovtšõ, Mogiljov-Podolsk, Novograd-Volõnsk ja Berditšev) oli Lvovini kõigest 250-300 km.

Isegi kui liikuda mööda põldu kilpkonnakiirusega 15 km/h, oleks võimalik selline vahemaa katta kõigest 20 mototunniga. See teeb kaks-kolm päeva mõõdukat marssi. Tegelikuses aga sai seda rännakut mööda kuivi juunikuisel teid 18-ne tunni pikkuse valge päevaga sooritada palju kiiremini. Lõpuks olid ju olemas ka raudteed. Lvovi, Galiitsia ajaloolisse keskusesse, suundus viis raudteed, mida mööda oleks saanud mehkorpuseid sinna vedada ükskõik millisest Ukraina punktist, säästes sellega tankide kallihinnalist motoressurssi.

Sellise arvestuse kohaselt oleks Nõukogude väejuhatusele saanud Wehrmachti 1.tankigrupi **728 tanki** ja Rumeenia armee ainukese tankibrigaadi **60 tanki** vastu panna **5617 tanki**.

See on **SEITSMEKORDNE** arvuline ülekaal. Ning see arv on tegelikusest tunduvalt väiksem. Me ei arvestanud siin kergeid tanke, mis kuulusid Punaarmee laskur- ja ratsaväediviiside koosseisu (Wehrmachti jalaväediviisides polnud ühtegi tanki). Me ei arvestanud **üle tuhande** kahuriga soomusautot, mis olid relvastatud (nagu ka kõik nõukogude kerged tankid) 45-mm kahuriga 20K, mis suutis läbistada ühe kilomeetri kauguselt iga saksa tanki küljesoomuse. Lõpuks ei arvestanud me ka ligi **kahte tuhandet tanki**, mis kuulusid 16. ja 19.Armee koosseisu, mis esialgse plaani järgi koondati Paremkalda Ukrainasse, Edelarinde tagalasse.

Võib arvestada ka teistmoodi – mis on lähemal karmile ajaloolisele reaalsusele. Faktiliselt võtsid sõja esimesel nädalal Lääne-Ukrainas lahingutegevusest osa **ainult kuus** mehkorpust: 22.MK, 15.MK, 4.MK, 8.MK, 9.MK ja 19.MK

Neli mehkorpust (16.MK, 18.MK, 24.MK ja 2.MK) praktiliselt ei tegutsenud või põletasid kaootilistes ümberdisloitseerumistes niisama bensiini. Vaevalt võib sellist korralagedust pidada „objektiivseteks asjaoludeks“, kuid reaalses elus toimus kõik just nii. Teisest küljest jälle ei seganud ka rumeenia tankid (õieti küll prantsuse päritolu Esimese Maailmasõja aegsed monstrumid) mitte kedagi ning ka need võib arvestusest välja jätta. Sellise lähenemise korral (ning endiselt soomusautosid mitte arvestades) jõuame me **jõudude vahekorran 1 : 5,5**.

Missuguse teise direktiivi, peale käsu minna otsustavale pealetungile, võisid sellise arvulise ülekaalu puhul anda Timošenko ja Žukov?

Infoks: 1944. aasta juulis, enne Lvovi-Sandomierzi pealetungioperatsiooni algust, oli 1.Ukraina rinde koosseisus 2200 tanki ja iseliikuvat suurtükki, nende vastas seisvate saksa armee koosseisus aga 900 tanki ja ründesuurtükki. Eriti umbusklike lugejate jaoks tsiteerime katkendit „Suure Isamaasõja lühiajaloo“ tekstist (kust me need arvud võtsime):

„...see oli ainus juhus sõja ajal, kus ühele rindele (s.o teisi jõude ja teisi tanke Lääne-Ukrainas 1944. aasta suvel ei olnud! –M.S) tehti ülesandeks terve vaenlase armeegrupi purustamine...“

Kuid äkki olid meil 1941. aasta juunis halvad tankid? Vananenud, „mida ei saanud võrreldagi“ vaenlase tankidega?

Nõukogude teadlased, isegi mitte „dotsendid koos kandidaatidega“, vaid akadeemikud koos kindralitega, vastavad tohututes kogustes kirjutatud artiklites, raamatutes ja memuaarides veendunult ka sellele küsimusele – meie „vana tüüpi“ tankid (s.o T-26, BT, T-28) olid mitte ainult halvad, vaid **VÄGA** halvad. Nii halvad, et paljude aastakümnete jooksul akadeemikud **isegi ei arvestanud neid** vastaspoolte üldises balansis.

Kes küll ei harjutanud oma kätt ja sulge selles omaenda rahva desinformeerimise kampaanias! Ka Võidu Marssal ise (s.o *G.Žukov. – Tõlkija märkus*) kurvastab oma üldtuntud „Meenutusi ja mõtisklusi“ raamatus meie tankide armetuse üle:

„...nad olid vähese manööverdusvõimega ja suurtükitule jaoks kergesti purustatavad... töötasid bensiinil ja olid seega kergesti süttivad... nad olid ebapiisavalt soomustatud...“

Meie ees on väike kirjanduslik šedööver. Süüdistada Žukovit valetamises on võimatu. Kõik, mis ta ütles, on viimse täheni õige. Iga tank siin maailmas on „kergesti purustatav“ (võrreldes näiteks raudbetoondotiga) ja „vähese manööverdusvõimega“ (võrreldes helikopteriga). Oleneb millega võrrelda!

Tark Žukov ei hakanud nõukogude tanke võrdlema saksa tankidega. Ta ei väida kuskil, et saksa tankid olid „väga hea manööverdusvõimega ja mürsukindlad“ või et nende mootor töötas mingi muu kütusega kui „kergestisüttiv bensiin“. Kuid võib mitte kahelda selles, et tuhandest inimesest, kes neid suure väejuhi „memuaare“ lugesid, said 999 sellest lõigust just niimoodi aru, et meie tankid – need olid rämps ja „kirstud“, aga saksa tankid olid palju paremad. Vaat see ongi meistritöö!

Aga kindral Vladimirski kirjutab oma paksus, akadeemiliselt soliidses raamatus lihtsalt ja keerutamata: „*Saksamaa omas Nõukogude Liidule kallaletungi alguseks meie tankide suhtes vaieldamatut üleolekut kvaliteedis*“. Vaat nii – „omas vaieldamatut üleolekut“. Ainult et kes mida „omas“ - Saksamaa omas üleolekut kvaliteedis meie tankide suhtes või „omas“ parteiline propaganda palju aastaid meie ajusid?

